

Forskningsstiftelsen Fafo

Årsrapport 1996





Styrets beretning	2
Balanse per 31. desember	5
Resultatregnskap	6
Noter til årsregnskapet 1995	7
Kontantstrømanalyse	10
Revisjonsberetning	11
Organisasjon og ledelse	12
Daglig leder har ordet	14
Avdelingene	17
Senter for studier av fagbevegelse og arbeidsliv	18
Senter for studier av offentlig politikk	23
Senter for internasjonale studier	28
Økonomi- og administrasjonsavdelingen	33
Publikasjons- og informasjonsavdelingen	33
Formidling	34
Fafo-rapporter	35
Fafo-notater	36
Diverse publikasjoner	36
Publisering utenfor Fafo	37
Konferanser og seminarer	39
Fafo-prisen	41
Fafos samarbeidende organer	42
Vedlegg: Måltall for instituttets virksomhet	44

Styrets beretning

2

Fafo ble opprettet av Landsorganisasjonen i Norge i 1982 og har siden 1. juli 1993 vært drevet som en selveiende stiftelse. Stiftelsens kapital, som for en stor del er bundet i bygninger, er bygget opp med bidrag fra Landsorganisasjonen i Norge, og større norske bedrifter. Disse bidragene er ujenkallig avgitt – og sikrer Fafo en økonomisk uavhengig stilling – både i forhold til oppdragsgivere og bidragsyttere.

Forskningsstiftelsen Fafos mål er å skape og formidle forskningsbasert kunnskap til nytte i strategisk planlegging for sentrale beslutningstakere. Fafo skal utvikle og spre kunnskap som gir forklaringer på, og handlingsrettet innsikt i, hvordan sosiale endringer finner sted – nasjonalt og internasjonalt.

Fafos tematiske forskningsprofil tar utgangspunkt i betingelsene for videreutvikling av den nordiske samfunnsmodellen hvor både institusjonelle særtrekk i arbeidslivs- og velferdspolitik og resultatene av disse institusjonelle løsninger i form av arbeidsmarkedsstruktur, fordelingspolitikk og levekår underlegges nærmere studier.

Fafos forsknings- og utredningsvirksomhet er organisert i tre avdelinger:

Senter for studier av fagbevegelse og arbeidsliv

Senter for studier av offentlig politikk

Senter for internasjonale studier

Det operative ansvaret for Fafos felles økonomi, administrasjons- og personalrutiner innehas av økonomi- og administrasjonsavdelingen. I tillegg har Fafo egen publikasjonsavdeling som publiserer Fafos forskningsresultater.

I løpet av 1996 er det foretatt en oppussing av Fafos lokaler i Borggata 2B slik at lokalene nå gir rom for om lag 100 kontorplasser. Styret legger opp til en konsolidering av virksomheten i årene framover ved en kapasitet på om lag 60 forskerårsverk.

Instituttet har i løpet av 1996 framlagt en omfattende mengde ny kunnskap og informasjon om sentrale forhold innen instituttets fagfelt, og resultatene er blitt aktivt benyttet i forvaltning, næringsliv og interesseorganisasjoner.

Prosjekttilgangen i 1996 har vært meget god og ved inngangen til 1997 er om lag 77 prosent (1195: 75) av Fafos budsjetterte kapasitet kontraktfestet. Sammensetningen av prosjektporteføljen er godt tilpasset Fafos kompetanse, samtidig som bredden i typer av oppdragsgivere fortsatt er stor.

De samlede inntektene for Forskningsstiftelsen Fafo var på 61,2 millioner kroner, hvorav prosjektinntekter utgjorde 50,5 millioner fordelt på 59 ulike oppdragsgivere. Bistandsmidler som overføres gjennom det norske urbefolkningsprogrammet utgjorde 12,5 millioner av disse prosjektinntektene. Av de øvrige oppdragsinntektene kom om lag 43 prosent fra offentlig forvaltning, 12 prosent fra Norges forskningsråd, 31 prosent fra private organisasjoner og bedrifter og 14 prosent fra internasjonale oppdragsgivere som Verdensbanken, EU og ulike FN organisasjoner.

109 (1995: 66) prosjekter har vært under arbeid i 1996 og i alt publiserte Fafo 40 rapporter og notater over et bredt temafelt.



Antall ansatte ved Fafo pr. 31. desember 96 var 72 (1995: 65). Arbeidsmiljøutvalget ved Fafo har i samarbeid med bedriftshelsetjenesten arbeidet aktivt med å utvikle et godt arbeidsmiljø. Virksomheten er av en slik art at den ikke forurensrer det ytre miljø.

Høsten 1996 ble Forskningsstiftelsen Fafo gitt en betydelig negativ og urimelig medieomtale, som ble avsluttet med en sterkt fordreid reportasjeserie i TV2. Styret vil uttrykke sin støtte til administrasjonens og de ansattes måte å håndtere denne situasjonen på.

Faglig kvalitet og faglig uavhengighet er viktige grunnverdier ved et forskningsinstitutt som er avhengig av oppdragsinntekter i et konkurranseutsatt forsknings- og utredningsmarked. Styret har derfor prioritert arbeidet med en systematisk kompetanseutvikling ved Fafo, og hele den statlige grunnbevilgningen har vært anvendt til ulike kompetansefremmende tiltak for forskerstaben. Stortingets besluttet høsten 1996 å redusere grunnbevilgningen til Fafo

for 1997 med 2 millioner til 2,2 millioner kroner. Bevilgningen til Fafo vil dermed utgjøre om lag 40 000 kroner per forskerårsverk, som er svært lavt i forhold til gjennomsnittet for samfunnsforskningsinstitutter det er naturlig å sammenligne Fafo med.

Kompetanseutvikling og faglig oppgradering ved et forskningsinstitutt forutsetter langsiktig planlegging og forutsigbare rammevilkår. Det er ikke mulig å tilpasse dette arbeidet til kraftige og uforutsigbare endringer, styret legger derfor opp til å beholde aktivitetsnivået for 1997 på samme nivå som i 1996. Dette innebærer at styret budsjetterer med negativt ordinært årsoverskudd på omlag 1 million kroner for 1997.

Det er utbetalt 28 800 kroner i honorar til styret. Daglig leder har mottatt 456 294 kroner for sitt arbeid i 1996. Godtgjørelse til revisor er kostnadsført med 126 400 kroner, hvorav 53 400 kroner er godtgjørelse for særattestasjoner og annen konsulentbistand.

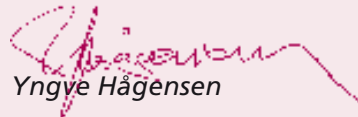
4

Den 9.oktober 1996 godkjente styret Telenor A/S som ny bidragsyter til Forskningsstiftelsen Fafo med et samlet bidrag på 1,5 millioner kroner, som i sin helhet ble innbetalt i 1996. Med dette konstaterer styret at målsettingen om å opprette en forskningsstiftelse med bidrag fra et bredt spekter av norske bedrifter er oppnådd.

Fafos ordinære årsoverskudd eksklusive bidrag til stiftelsen ble på seks tusen kroner, som er 750 000 kroner lavere enn resultatet for 1996. Dette årsoverskuddet og bidraget til stiftelsen på 4,5 millioner kroner tilføres Fafos egenkapital som etter dette beløper seg til 33,4 millioner kroner.

Oslo, 31. desember 1996

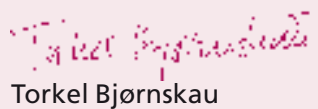
10. mars 1997



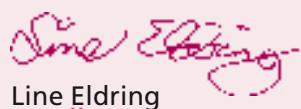
Yngve Hågensen



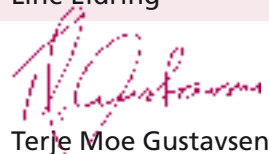
Jan Balstad



Torkel Bjørnskau



Line Eldring



Terje Moe Gustavsen



Jens P. Heyerdahl d.y



Gunhild Johansen



Tore Lindholt



Svein-Erik Oxholm

Balanse per 31. desember

(Alle beløp er i Nkr 1000)

	Note	1996	1995
Eiendeler:			
<hr/>			
Omløpsmidler:			
Kasse, bank	3	4 497	7 493
Debitorer		16 787	12 138
Opptjent på prosjekter		16 392	10 287
Fordringer ansatte		351	311
Andre kortsiktige fordringer		70	41
Beholdning bøker for videresalg		133	56
Sum omløpsmidler		38 230	30 326
<hr/>			
Anleggsmidler:			
Edb-utstyr	5,6	1 209	1 302
Inventar	5,6	2 348	2 055
Borggaten 2 B	5,6,7	22 104	17 264
Tomt Borggaten 2 B	6,7	2 000	2 000
Sum anleggsmidler		27 661	22 621
<hr/>			
Sum eiendeler		65 891	52 947
<hr/>			
Gjeld og egenkapital:			
<hr/>			
Kortsiktig gjeld:			
Kassekreditt		-	-
Kreditorer		22 640	16 465
Skyldig skattetrekk og arbeidsgiveravg.		2 045	1 924
Betalbar skatt		6	7
Forskudd fra kunder		5 904	3 603
Annen kortsiktig gjeld		1 836	1 995
Sum kortsiktig gjeld		32 431	23 994
<hr/>			
Egenkapital:			
Stiftelseskapital		50	50
Fri egenkapital		33 410	28 903
Sum egenkapital		33 460	28 953
<hr/>			
Sum gjeld og egenkapital		65 891	52 947

Resultatregnskap

(Alle beløp er i Nkr 1000)

6

	Note	1996	1995
Driftsinntekter			
Prosjektinntekter		50 498	47 589
Offentlig tilskudd	8	4 187	4 095
Salg av forskningsrapporter		1 541	911
Leieinntekter		564	547
Bidrag til stiftelsen	8	4 500	1 000
Sum driftsinntekter		61 290	54 142
Driftskostnader			
Direkte prosjektrelaterte kostnader		22 928	21 766
Personalkostnader		24 837	22 920
Andre driftskostnader		7 131	5 703
Avskrivninger	5	1 864	1 711
Tap på fordringer		14	69
Sum driftskostnader		56 774	52 169
Driftsresultat		4 516	1 973
Finansinntekter(-)/kostnader			
Andre finansinntekter		-105	-75
Andre finanskostnader		109	285
Sum finanskostnader		4	210
Resultat før skattekostnad		4 512	1 763
Skattekostnad			
Betalbar skatt	2	6	7
Sum skattekostnad		6	7
Årsoverskudd/underskudd(-):		4 506	1 756
Disponering av overskudd/underskudd			
Overført fri egenkapital		4 506	1 756
Sum resultatdisponering		4 506	1 756

Noter til årsregnskapet 1995

(Alle beløp er i Nkr 1000)

7

Note 1 Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapsloven og er utarbeidet etter norske regnskapsstandarder og anbefalinger til god regnskapsskikk.

Kundefordringer

Kundefordringer er ført i balansen til pålydende.

Varige driftsmidler og avskrivninger

Varige driftsmidler er vurdert til historisk kost etter fradrag for avskrivninger som er beregnet på grunnlag av kostpris og antatt økonomisk levetid. Det er brukt lineære avskrivninger, og avskrivningssatsene fremgår av note 5.

Lagsiktige tilvirkningskontrakter

Stiftelsen inntektsfører langiktige forskningsprosjekter i tråd med løpende avregnings metode. Fullføringsgraden beregnes normalt med utgangspunkt i påløpte prosjektkostnader. I spesielle tilfeller hvor det knytter seg usikkerhet til estimert fortjeneste og/eller fullføringsgraden anvendes løpende avregning uten fortjeneste. Det avsettes for forventet tap på kontrakter når vurderingen av et prosjekt tilsier dette, uavhengig av fullføringsgrad og valg av metode. Bistandsprosjekter finansiert av NORAD er inntekts- og kostnadsført på betalingstidspunktet. Driftsinntektsposten prosjekttinntekter og driftskostnadsposten direkte prosjektrelaterte kostnader inneholder kr. 12 436 til slike bistandsprosjekter.

Pensjonskostnader

Stiftelsen har dekket pensjonsforpliktelser overfor sine ansatte gjennom en kollektiv pensjonsordning som er organisert og finansiert gjennom et livsforsikringselskap.

I tråd med NRS foreløpige regnskapsstandard for pensjonskostnader vil en kunne vente med å vise netto pensjonsforpliktelse inntil forsikringselskapene kan tilby den nødvendige informasjon på en for stiftelsen praktisk og økonomisk hensiktsmessig måte. Således er, i likhet med tidligere år, innbetalte pensjonspremier kostnadsført løpende som driftskostnader.

Note 2 Skattekostnad

Forskningsstiftelsen Fafo er en skattefri organisasjon, med begrenset skatteplikt for inntekter fra utleie av fast eiendom og formuesverdien knyttet til utleieobjektene.

Årets skattekostnad fremkommer slik:

	Grunnlag	Sats	Skattekostnad
Skattemessig resultat			
av utleievirksomhet	- 18	28%	0
Formuesgrunnlag for utleiedel	579	1%	6
Årets skattekostnad			6

Note 3 Bankinnskudd

I posten inngår bundet innskudd for skattetrekkmidler med kr. 1 052. Tilsvarende tall for 1995 utgjorde kr. 1 070

Note 4 Aksjer

Stiftelsen har følgende aksjeportefølje pr 31. desember.

Selskapets navn	Aksjekapital	Antall aksjer	Pålydende	Bokført verdi
Forskningsparken AS		50	1	0

Note 5 Varige driftsmidler

	Borggata 2b	EDB-utstyr	Inventar	Totalt
Anskaffelseskost 1/1	19 185	2 834	2 711	24 729
Tilgang i året	5 607	709	588	6 094
Avgang i året		0		
Anskaffelseskost 31.12	24 792	3 543	3 299	31 633
Akkumulerte ordinære avskrivninger 1.1	1 921	1 532	656	4 109
Avskrivninger i året	767	802	295	1 864
Tilbakeført avskrivninger ved avgang		0		
Akkumulerte ordinære avskrivninger 31.12	2 688	2 334	951	5 973
Bokført verdi etter ordinære avskrivninger	22 104	1 209	2 348	25 660
Avskrivningsprosent	4%	25%	10%	

Note 6 Investeringer i og salg (salgspris) av varige driftsmidler de siste 4 år

	1996	1995	1994	1993
	Kjøp	Kjøp	Kjøp	Kjøp
Borggata 2 b	5 607	0	0	19 185
EDB	709	661	712	1 461
Inventar	588	173	836	1 701
Totalt	6 904	834	1 548	22 347

Note 7 Pantstillelser

Som sikkerhet for stiftelsens kassekreditt er det tatt pant i stiftelsens eiendeler. Bokført verdi av eiendeler stillet til sikkerhet for kassekreditten:

Borggata 2b	22 104
Tomt	2 000
Sum bokført verdier	24 104

Note 8 Tilskudd og bidrag

Stiftelsen mottar årlige tilskudd fra det offentlige som regnskapsføres som driftsinntekter. For 1996 utgjør dette kr. 4 187.

I 1996 er det i tillegg mottatt bidrag fra organisasjoner og næringsliv på kr. 4 500. Disse bidragene er i sin helhet inntektsført som driftsinntekter. Driftsresultat og årsresultat eksklusiv bidrag fra organisasjoner og bedrifter utgjør henholdsvis kr. 16 og 6.

Bidragstypene	1993–1995	1996	1997	1998	SUM
Landsorganisasjonen i Norge	28500				28500
Orkla ASA	500	500	500		1500
Umoe AS	500	500	500		1500
Elkem ASA		500	500	500	1500
Norsk Kommuneforbund		500	500	500	1500
Landsbanken A/S og Samvirkegruppen AS		500	500	500	1500
Norges Kooperative Landsforening		500	500	500	1500
Telenor A/S		1500			1500
Sum bidrag	29500	4500	3000	2000	39000

Note 9 Pensjonsforpliktelser

Stiftelsens ansatte omfattes av en kollektiv pensjonsordning som gir rett til definerte fremtidige pensjonsytelser.

Pensjonsytelsene er i hovedsak avhengig av antall opptjeningsår og lønnsnivå ved nådd pensjonsalder. Basert på forsikringstekniske prinsipper beregnes nåverdien av antatte fremtidige pensjonsytelser.

I pensjonsordningen er det innbetalt pensjonsmidler til dekning av de fremtidige pensjonsytelsene. Pensjonsmidlene er verdsatt til virkelig verdi.

Følgende økonomiske og akturarmessige forutsetninger er lagt til grunn for beregningene i 1995 og 1996:

Diskonteringsrente	6 %
Forventet avkasning på pensjonsmidler	6 %
Årlig forventet lønnsvekst	3 %
G-regulering	3 %
Regulering av løpende pensjon	3 %

Det knytter seg usikkerhet til ovennevnte forutsetninger da dette er beregninger som strekker seg langt fram i tid.

Stiftelsens netto pensjonsmidler kan spesifiseres som følger:

	1995	1996
Pensjonsmidler per 31.12	8 174	6 372
Pensjonsforpliktelser per 31.12	-7 369	-6 095
Netto pensjonsmidler	805	277
Antall personer forpliktelsen omfatter	67	59

Ved få innmeldte vil det være større usikkerhet til beregningen av fremtidige pensjonsforpliktelser.

Netto pensjonsmidler er foreløpig ikke tatt inn i regnskapet. Det er betalte pensjonspremier som er kostnadsført som driftskostnader med kr 1 385 i 1996 og kr 1 230 i 1995.

Kontantstrømanalyse

(Alle beløp er i Nkr 1000)

	1996	1995
Årsresultat	6	756
Avskrivninger	1864	1711
Nedskrivning av anleggsmidler	0	0
Endring utsatt skatt	0	0
Tilført fra årets virksomhet:	1870	2467
Fylkesskattesjefen	-29	-6
Mellomreg. ansatte	-40	197
Beholdning bøker	-77	27
Endring i debitorer og kreditorer	3362	3136
Endring i debitorer og kreditorer prosjekt	-3807	919
(A) Netto likviditetsendring fra virksomheten	1280	6739
Netto endring inventar/utstyr/belysn	293	-101
Netto endring EDB innv./utstyr	-93	-9
Netto endring Borggt.2B	4840	-768
Brutto investeringer i varige driftsmidler	6904	833
Salg av varige driftsmidler	0	0
Endring i andre investeringer	0	0
(B) Netto likviditetsendring fra investeringer	-6904	-833
Endring av kortsiktig gjeld	-1874	212
Endring av langsiktig gjeld	0	0
Innbetaling av egenkapital	4500	1000
Tilbakebetaling av egenkapital	0	0
Utbytte (Utbetalt)	0	0
Konsernbidrag/Aksjonærbidrag	0	0
(C) Netto likviditetsendring fra finansiering	2626	1212
A+B+C Netto endring i likvider gjennom året	-2998	7118
Likviditetsbeholdning 1.1	7493	371
Likviditetsbeholdning 31.12	4495	7489

Til Rådsmøtet i Forskningsstiftelsen Fafo

REVISJONSBERETNING FOR 1996

Vi har revidert årsoppgjøret for forskningsstiftelsen FAFO for 1996 som viser et årsoverskudd på kr 4 506 000. Årsoppgjøret som består av årsberetning, resultatregnskap, balanse, noter og kontantstrømsanalyse, er avgitt av stiftelsens styre og daglig leder.

Vår oppgave er å granske stiftelsens årsoppgjør, regnskaper og behandlingen av dens anliggender for øvrig.

Vi har utført revisjonen i henhold til gjeldende lover, forskrifter og god revisjonsskikk. Vi har gjennomført de revisjonshandlinger som vi har ansett nødvendige for å bekrefte at årsoppgjøret ikke inneholder vesentlige feil eller mangler. Vi har kontrollert utvalgte deler av grunnlagsmaterialet som underbygger regnskapspostene og vurdert de benyttede regnskapsprinsipper, de skjønsmessige vurderinger som er foretatt av ledelsen, samt innhold og presentasjon av årsoppgjøret. I den grad det følger av god revisjonsskikk har vi gjennomgått stiftelsens formuesforvaltning og interne kontroll.

Efter vår mening er årsoppgjøret gjort opp i samsvar med regnskapslovens bestemmelser og gir et forsvarlig uttrykk for stiftelsens økonomiske stilling pr. 31.12 1996 og for resultatet av virksomheten i regnskapsåret i overensstemmelse med god regnskapsskikk.

Oslo, 11. mars 1997
ERNST & YOUNG AS



Erling Bellimo
statsautorisert revisor

Organisasjon og ledelse

12

Styret

Yngve Hågensen, (leder) Landsorganisasjonen i Norge

Jan Balstad, Landsorganisasjonen i Norge

Torkel Bjørnskau, NTL 117-77

Line Eldring, NTL 117-77

Terje Moe Gustavsen, LO Stat

Jens P. Heyerdahl d.y., Orkla ASA

Gunhild Johansen, Norsk Kommuneforbund

Tore Lindholt, oppnevnt av staten v/Norges forskningsråd

Svein-Erik Oxholm, Landsorganisasjonen i Norge

I tillegg møter, uten stemmerett, Fafos daglige leder som også er sekretær for styret

Rådet

Hilde Aasheim, Elkem ASA

Jan Tore Berg-Knutsen, Landsbanken AS

Kjell Bjørndalen, Fellesforbundet

Jan Davidsen, Norsk Kommuneforbund

Magnus Dokset, Telenor AS

Ole Enger, Elkem ASA

Agnar Gravdal, Umoe A/S

Ole Grøterud, Samvirkegruppen AS

Svein E. Hansen, Norge Kooperative Landsforening

Tormod Hermansen, Telenor AS

Jens P. Heyerdahl d.y., Orkla ASA

Gunhild Johansen, Norsk Kommuneforbund

Rolf Rønning, Norges Kooperative Landsforening

Halvor Stenstadvold, Orkla ASA

Berit Tolg, LO Stat

Jens Ulltveit-Moe, Umoe A/S

Programutvalget

Jan Balstad, (leder) Landsorganisasjonen i Norge

Torkel Bjørnskau, NTL 117-77

Finn Bærland, Norsk Kommuneforbund

Einar Fjellvik, Handel og Kontor i Norge

Johnny Hagen, Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbund

Steinar Karlsen, Fellesforbundet

Berit Asker Krogh, Norsk Tjenestemannslag

Randi M.H. Stangeland, LO Stat

Jens Ulltveit-Moe, Umoe A/S

I tillegg møter daglig leder som også er sekretær for utvalget

Ledelsen

Dag Odnes, daglig leder

Knud Knudsen, forskningssjef (fra 12.08)

Kåre Hagen, forskningsleder

Tone Fløtten, avdelingsleder Senter for studier av offentlig politikk

Arne Grønningsæter, avdelingsleder Senter for internasjonale studier

Arild Steen, avdelingsleder Senter for studier av fagbevegelse og arbeidsliv (til 24.06)

Kristine Nergaard, avdelingsleder Senter for studier av fagbevegelse og arbeidsliv (fra 01.09)

Kirsti C. Rudolfson, avdelingsleder Økonomi- og administrasjonsavdelingen

Bente Bakken, avdelingsleder Publikasjons- og informasjonsavdelingen (til 01.08)

Jon S. Lahlum, avdelingsleder Publikasjons- og informasjonsavdelingen (fra 01.08)

Fagforeningsstyret

Line Eldring, leder

Aadne Aasland

Torkel Bjørnskau

Agneta Kolstad

Leif Moland

Åge Tiltnes



Daglig leder har ordet

14

Fafos utgangspunkt, historie og stiftelsesstruktur er unik i internasjonal forskning. Ved aktivt å søke kontakt med sentrale brukere innenfor næringsliv og forvaltning ønsker Fafo å utvikle sin kompetanse slik at vi best mulig kan belyse de problemstillinger og utfordringer som oppdragsgiver er opptatt av. For Fafo har dette vært et ledd i arbeidet med å innfri etablerte forskningspolitiske mål for norske forskningsinstitutter.

Norske bedrifter har tradisjonelt benyttet seg av de teknisk-industrielle forskningsmiljøer. Anvendt samfunnsforskning har i liten grad gitt kunnskapsbidrag til norsk næringsliv. En nær kobling mellom bedrifter og FoU-instituttene har vært en erkjent betingelse for å høyne kvaliteten på, og utbyttet av forskningen. Innenfor samfunnsvitenskapelig sektor vil dette bedre muligheten til å belyse samspillet mellom de betingelsene bedriftene arbeider under, og det samfunnet de virker i og skal betjene. Dette var også en av begrunnelsene for at private bidragsytere ble invitert som medstifter i Forskningstiftelsen Fafo da institusjonen ble omdannet i 1993.

Oppdragsmarkedet

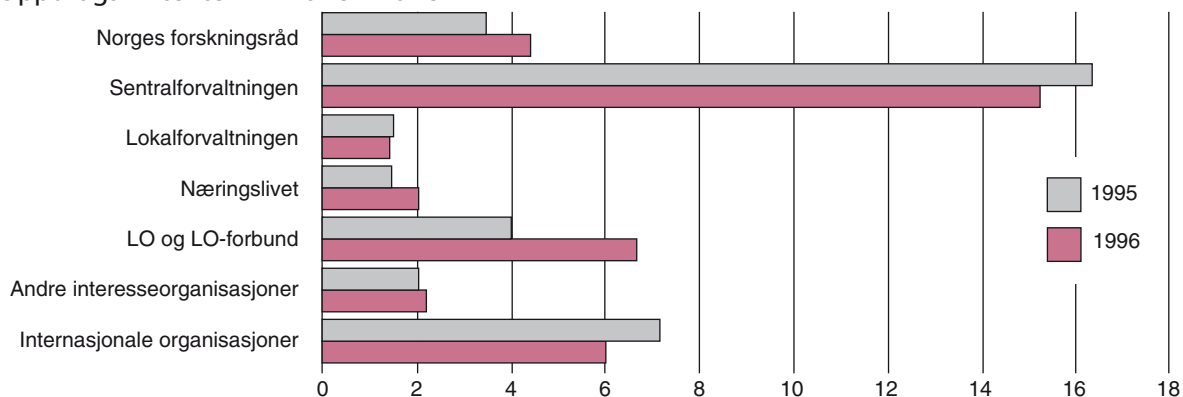
For å unngå økonomiske bindinger til én, eller noen få oppdragsgivere har Fafo alltid hatt som mål å få oppdrag fra forskjellige oppdragsgivere. I 1996 hadde Fafo oppdrag fra om lag 59 oppdragsgivere. I perioden 1993 til 1996 mottok Fafo om lag 53 prosent av oppdragene fra offentlig forvaltning, 10 prosent fra Norges forskningsråd, 21 prosent fra private organisasjoner og bedrifter og 16 prosent fra internasjonale oppdragsgivere som Verdensbanken, EU og ulike FN organisasjoner.

Som andre norske samfunnsvitenskapelige institutter finansieres Fafos prosjekter i overveiende grad gjennom offentlige bevilgninger og oppdrag.

Sammenlignet med andre tilsvarende institutter har Fafo en større andel fra private oppdragsgivere, og ikke minst en høyere andel internasjonale inntekter

Fafo har siden 1990 bygget opp en omfattende internasjonal forsknings- og

Oppdragsinntekter. Millioner kroner



utredningsvirksomhet. Siden disse prosjektene i liten grad lar seg finansiere fra private kilder i Norge, skiller finansieringen av disse seg fra Fafos øvrige virksomhet. I figuren nedenfor er Fafos oppdragsinntekter for perioden 1993-95 og 1996 fordelt på finansieringskilder for den internasjonale og den nasjonale virksomheten.

Faglig uavhengighet

Mange av Fafos oppdragsgivere har sterke oppfatninger om hva forskningens resultater bør være. Dette stiller svært strenge krav til faglig uavhengighet og integritet både til forsker og institutt. Fafo møter denne utfordringen på flere måter: For det første ved at forskerne rekrutteres etter strenge faglige kriterier og ar vitenskapelige metoder bestemmer prosjektets gjennomføring. For det andre ved at eksterne og/eller interne fagkollegaer følger det enkelte prosjekt i hele forskningsprosessen. Videre oppgis det i alle Fafos rapporter hvem som finansierer prosjektet. Sagt enkelt: Enhver oppdragsgiver kan kjøpe problemstillinger, men ikke resultatene. Alle Fafos forskningsresultater gjøres

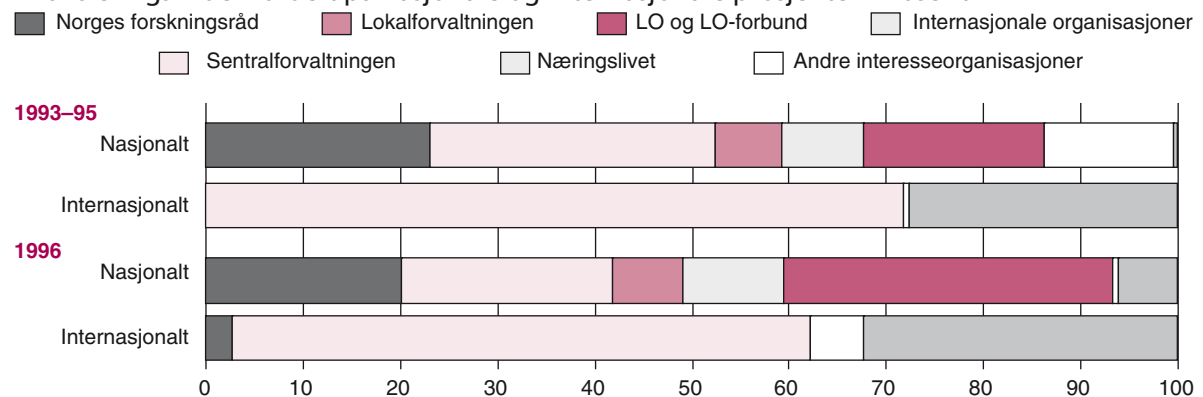
offentlig tilgjengelige, noe som gir anledning til innsyn både fra forskerkolleger og offentligheten. Dette gir garanti for at oppdragsforskning ikke lar seg styre av oppdragsgiver.

Kompetanseutvikling – også i vanskelige tider

Tidspresset innen anvendt samfunnsforskning begrenser ofte muligheten for fordypning og fornyelse. Kompetanseutvikling og fordypningsperioder for den enkelte forsker er derfor nødvendig. For å sikre forskningens kvalitet har det vært alminnelig enighet om at instituttene må ha en offentlig grunnbevilgning til den fordypning som oppdragsforskning normalt ikke gir rom for, for eksempel gjennomføring av doktorgrads-utdanning og videreopplæring.

Instituttene innenfor anvendt samfunnsforskning har i dag svært forskjellige økonomiske forutsetninger for vedlikehold og oppbygging av kompetanse, og er i ulik grad avhengig av oppdragsmidler for å finansiere sitt forskningsarbeid.

Finansieringskilder fordelt på nasjonale og internasjonale prosjekter. Prosent



For å sikre arbeidet med kompetanseutvikling har Fafos grunnbevilgning i sin helhet blitt benyttet til kompetanseheving og utvikling av instituttets strategiske forskningsprofil. På tross av at Stortinget valgte å redusere bevilgningen til fafo med 2 millioner fra 1996 til 1997 vil Fafo fortsette sin satsing på kompetanseutvikling ved å anvende 2 millioner kroner av egne midler til dette arbeidet for 1997. En målrettet heving av forskerstabens kompetanse er nødvendig for at Fafo på sine utvalgte hovedområder skal være ledende nasjonalt så vel som internasjonalt. Bare gjennom en kontinuerlig utvikling av stabens faglige kunnskaper kan Fafo utvikle og drive oppdragsforskning med en høy grad av anvendbarhet og relevans, samtidig som det stilles høye krav til forskningens kvalitet. Dette innebærer en fortsatt bruk av grunnbevilgningen og interne midler for å støtte strategisk viktige forskningsrådsprosjekter, herunder doktorgradsprosjekter finansiert av Norges forskningsråd.

Ved inngangen til 1997 er 12 av Fafos medarbeidere i gang med doktorgradsprosjekter. Den tematiske sammensetningen av disse prosjektene er godt tilpasset instituttets forskningsprofil. Et større knippe av prosjekter berører arbeidsmarkedsrelaterte spørsmål, med særlig fokus på utfordringer som er sentrale for fagbevegelsen: internasjonalisering og faglig innflytelse, lønnsdannelse og konfliktløsning, nye former for avlønning, kompetanseutvikling og interne arbeidsmarkeder, næringspolitikk og arbeidsmarkedsbaserte velferdsordninger.



Andre arbeider berører spørsmål direkte knyttet til Fafos kjerneområder: pensjonssystem og inntektsfordeling, utdanning og prestasjonsforskjeller og demokratisering og fagorganisering i Sør-Afrika.

Arbeidet med kompetanseutvikling har også et kollektivt element, hvor målsettingen er å binde de ulike avdelingenes arbeid nærmere sammen gjennom en faglig integrering og en utvikling av Fafos faglige satsingsområder. Dette kollektive elementet vil også i 1997 være knyttet til utvikling av et strategisk instituttprogram og tilbud om felles kurs og seminarer på tvers av avdelingene.

Ved bruk av interne midler vil det også bli gjennomført individuelle arbeider med muligheter for faglig kvalifisering for den enkelte, som oppdragsprosjekter tradisjonelt ikke gir muligheter for.

Avdelingene

Senter for studier av fagbevegelse og arbeidsliv

Senter for studier av offentlig politikk

Senter for internasjonale studier

Økonomi- og administrasjonsavdelingen

Publikasjons- og informasjonsavdelingen

Senter for studier av fagbevegelse og arbeidsliv

18

Forskningsprofil

Hovedtemaet i avdelingens faglige virksomhet er endringer i arbeidslivets organisering. Målet er å forstå disse endringene i lys av økonomiske, teknologiske og politiske utviklingstrekk nasjonalt og internasjonalt. Gjennom sin forsknings- og formidlingsvirksomhet bidrar avdelingen med kunnskap og premisser i samfunnsdebatten om arbeidslivsspørsmål.

Prosjektportefølje

Arbeidsmarked og arbeidsorganisering

Avdelingen har i 1996 arbeidet med en rekke prosjekter knyttet til arbeidsmarked og arbeidsorganisering. Et større prosjekt om «den norske modellen» har pågått gjennom året, og avsluttes med en konferanse tidlig i 1997. Her har Fafo samarbeidet med norske og utenlandske arbeidslivsforskere som har utarbeidet analyser av ulike aspekter ved den norske arbeidsmarkedsmodellen. Avdelingen har også arbeidet med flere prosjekter som tar opp etter- og videreutdanning i arbeidslivet. Teknologit utvikling og nye typer arbeidsorganisering er sentrale tema i flere prosjekter, det samme er evaluering av arbeidsmarkedstiltak.

Det kollektive partssamarbeid

Mange av avdelingens prosjekter berører det kollektive partssamarbeidet enten ved at selve samarbeidet tematiseres eller ved at man ser på arbeidslivets aktører. Tre av

avdelingens doktorgradsprosjekter omhandler tema som faller inn under dette satsningsområdet; konfliktløsningsmekanismer i lønnsoppgjørene, incentivbaserte belønningssystemer og fagforeningsstrategier i EUs/EØS's indre marked. Doktorgradsarbeidene skal avsluttes i 1997, og vil gi avdelingen en faglig kompetanse som bør være grunnlag for en ytterligere styrking av avdelingens prosjektportefølge på dette området. Kommunal- og arbeidsdepartementet finansierer en del av Fafos strategiske instituttprogram, med fokus på de kollektive partsforholdene i arbeidslivet. Et av hovedmålene er å frambringe bedre dokumentasjon av tariffavtaledekning og organisasjonsgrad i arbeidslivet. Fafo vil fra 1997 være nasjonalt senter for det europeiske observasjonsorgan for arbeidsmarkedets relasjoner (European Industrial Relations Observatory).

Næringsutvikling

Prosjektene innen næringsutvikling spenner fra problemstillinger knyttet til finansieringsstruktur, oppkjøp og investeringer til mer avgrensede studier av enkelte bransjer eller næringsutviklingstiltak. En av avdelingens ansatte har fått midler til et doktorgradsprosjekt med temaet multinasjonale selskaper.

Bedriftsutvikling og medbestemmelse

Fafo samarbeider med Norges Handelshøyskole om en modul innen Bedriftsutvikling mot år 2000 (BU2000), et forskningsprogram som finansieres av Norges forskningsråd og de deltakende bedrifter. Fellesnevneren for Fafos prosjekter er samarbeid innen eller mellom bedrifter. Et tema

som fokuseres i BU2000 og i flere andre prosjekter er medbestemmelse og medvirkning.

Kompetanse

Ved utgangen av året besto avdelingen av en stab på 20 personer, hvorav tre var i permisjon. Avdelingens forskere fordeler seg på følgende kompetansenivåer:

- åtte forsker II/III+
- ti forsker III
- en forskningsassistent I
- en forskningsassistent 2

I tillegg har fire hovedfagsstudenter og en doktorgradsstipendiat vært tilknyttet avdelingen.

Ved utgangen av 1996 fordeler staben seg på følgende faggrupper; ni sosiologer, fem statsvitere, to sosialøkonomer, en historiker, en sivilingeniør, en M.A. i industrial relations og en hovedfagstudent i sosiologi. Åtte av avdelingens forskere er kvinner, tolv er menn. To av avdelingens forskere har doktorgrad en forsker disputerte til doktorgrad i løpet av 1996. Fire forskere arbeider med doktorgradsprojekter. Om lag 1,1 årsverk av interne midler er anvendt til avdelingens doktorgradstudenter. I løpet av året har avdelingen hatt to forskningskoordinatorer til å ivareta veiledning og kvalitetssikring.

Avdelingen har i løpet av året hatt bred kontakt med nasjonale og internasjonale forskningsnettverk, og også i 1996 er det gjennomført flere prosjekter i samarbeid med andre forskningsinstitutter. Avdelingens medarbeidere har deltatt på nasjonale og internasjonale fagkonferanser med papers.





Videre planer

I 1997 vil avdelingen preges av at fire medarbeidere etter planene skal levere inn sine doktorgradsavhandlinger. Det vil være en viktig oppgave å sørge for at slutføringen skjer etter planen, og sikre at den økte formelle kompetansen i avdelingen bidrar til en profilering av instituttet og avdelingen i fagdisiplinene, samt benytte den i prosjektarbeid og akkvisisjon.

Det er et mål at avdelingens strategiske instituttdelprogram i større grad skal integreres med andre prosjekter på avdelingen. Det vil også bli lagt økt vekt på formidling til relevante brukermiljøer. Oppgavene som nasjonalt senter for European Industrial Relations Observatory (EIRO) starter i 1997, og avdelingen står overfor utfordringer både når det gjelder prosjektorganisering og nettverksbygging.

I forbindelse med programmet BU 2000 er det samlet inn betydelig empiri fra samarbeid og bedriftsutvikling. Ett mål for 1997 er å samle disse erfaringene og formidle dem bredere gjennom rapporter og artikler, der sammenhengen mellom samarbeidsformer og utvikling av materielle, sosiale og kulturelle verdier vil stå i fokus.

I 1997 vil avdelingen fortsette arbeidet med å hente inn prosjekter innen de tematiske hovedområdene. Vi vil blant annet satse på å få flere prosjekter innen næringsutvikling og innen etter- og videreutdanning. Medbestemmelse og medvirkning vil fortsatt stå sentralt i våre arbeidslivsundersøkelser.

Flere av avdelingens medarbeidere har søkt og fått midler til å utarbeide artikler på basis av tidligere prosjekter, samtidig som andre er i ferd med å slutføre sine doktorgrader. Publisering i disiplinenes fagtidsskrifter er et satsningsområde i avdelingen.

Prosjekter

Evaluering av næringslivets fadderordning og praksisplasiltaket

Oppdragsgiver: Arbeidsdirektoratet
Line Eldring og Jens B. Grøgaard

Evaluering av hospiteringstiltaket for yrkeshemmete
Oppdragsgiver: Kommunal- og arbeidsdepartementet
Line Eldring og Jens B. Grøgaard

Midlertidige ansettelser i norsk arbeidsliv
Oppdragsgiver: Kommunal- og arbeidsdepartementet
Jens B. Grøgaard, Kristine Nergaard og Torgeir Aarvaag Stokke

Medbestemmelse i statlige virksomheter
Oppdragsgiver: LO Stat
Inger Marie Hagen og Arne Pape

Kompetanse og kontroll
Oppdragsgiver: Forbundet for ledelse og teknikk
Dag Olberg

Den norske arbeidsmarkedsmodellen i et internasjonalt perspektiv
Oppdragsgiver: Norges forskningsråd – Program for arbeidsmarkeds- og regionalforskning
Jon Erik Dølvik, Mona Bråten, Frode Longva og Arild H. Steen

Lov eller avtale – mot en europeisering av fagbevegelsens strategier i det indre markedet i EU og EØS
Oppdragsgiver: Norges forskningsråd. Doktorgradsstipend ved ARENA (Advanced Research on the Europeanisation of the Nation-State)
Jon Erik Dølvik

De kollektive aktørenes rolle på arbeidsmarkedet (Delprogram av Fafos strategiske instituttprogram)
Oppdragsgiver: Kommunal- og arbeidsdepartementet.
Torgeir Aarvaag Stokke, Åsmund Arup Seip, Jon Erik Dølvik og Kristine Nergaard

Konsernfaglig samarbeid – status, erfaringer og strategier
Oppdragsgiver: Kommunal- og arbeidsdepartementet, Norges forskningsråd, Landsorganisasjonen i Norge, Fellesforbundet, Handel og Kontor i Norge, Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund, Norsk Olje- og Petrokjemisk Fagforbund, Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbund, Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund, Forbundet for ledelse og teknikk, Norsk Arbeidsmandsforbund, Norsk Transportarbeiderforbund, Hotell- og Restaurantarbeiderforbundet
Tori Grytli og Torunn Olsen (i samarbeid med AHS/SEFOS Universitetet i Bergen)

Lokale lønssystemer og bedriftsutvikling
Oppdragsgiver: Landsorganisasjonen i Norge
Eivor Bremer Nebben og Kristine Nergaard

Konfliktløsende mekanismer i lønnsforhandlinger
Oppdragsgiver: Norges forskningsråd
Torgeir Aarvaag Stokke

Bedriftsutvikling mot år 2000

Oppdragsgiver: Norges forskningsråd, Arbeidernes Opplysningsforbund, Hafslund Nycomed ASA og Siemens Norge A/S, Leiv Vidar Pølsemakeri, Kongsberg Automotive, Follum Fabrikker AS og TrioVing/VingCard.
Eivind Falkum, Jørgen Lund, Thore K. Karlsen og Line Eldring

Strukturendringer i dagligvarehandelen – konsekvenser for næringsmiddelindustrien
Oppdragsgiver: Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbund
Kjersti Kleven og Arild H. Steen

Nyskaping i norsk næringsliv
Oppdragsgiver: Norsk Investorforum, Landsorganisasjonen i Norge, Næringslivets Hovedorganisasjon, Norges Rederiforbund
Torunn Kvinge

Finansieringsstruktur og investeringer i små industriforetak
Oppdragsgiver: Norges forskningsråd
Torunn Kvinge

Seminarrekke for næringsutvikling
Oppdragsgiver: Norges forskningsråd
Torunn Kvinge og Ove Langeland

Næringslivets tilpasninger ved økt internasjonalisering - Buskerud
Oppdragsgiver: Næringslivets Hovedorganisasjon Buskerud, Buskerud fylkeskommune og Næringslivets Hovedorganisasjon
Torunn Kvinge

Norske foretaks investeringer i utlandet
Oppdragsgiver: Næringslivets Hovedorganisasjon
Torunn Kvinge

Problemnotat: Arbeidstid og arbeidskraft ved inngangen til det 21. århundre
Oppdragsgiver: Næringslivets Hovedorganisasjon
Gunn E. Birkelund og Thore K. Karlsen

Etter- og videreutdanning i kommunal virksomhet
Oppdragsgiver: Kommunens Sentralforbund
Arne Pape

Etter- og videreutdanning i norske bedrifter
Oppdragsgiver: Næringslivets Hovedorganisasjon
Arne Pape og Frode Longva (i samarbeid med Anders R. Reichborn, Senter for organisasjonsutvikling og Knut Arild Larsen, Econ)

Havfiskeflåtens konkurransesituasjon og betydning for norsk maritim industri
Oppdragsgiver: Maritimt Forum
Kjersti Kleven (i samarbeid med Terje Vassdal, Norges Fiskerihøgskole)

Incentivbaserte belønningssystemer
Oppdragsgiver: Norges forskningsråd
Ove Langeland

Hotell- og restaurantstreiken 1996: Gjennomføring og virkninger

Oppdragsgiver: Hotell- og restaurantarbeiderforbundet
Åsmund Arup Seip

Deling av arbeid; utarbeidelse av debattopplegg for Norsk Grafisk Forbund

Oppdragsgiver: Norsk Grafisk Forbund
Torkel Bjørnskau

Sluttevaluering av Kommunal- og arbeidsdepartementets Beredskapsprogram
Oppdragsgiver: Kommunal- og arbeidsdepartementet
Eivind Falkum, Inger Marie Hagen, Kjersti Kleven, Torunn Kvinge, Sveinung Skule

Teknologisk utvikling - konsekvenser og fagbevegelsens handlingsrom
Oppdragsgiver: Landsorganisasjonen i Norge
Sveinung Skule og Tori Grytli

Næringslivets favorittkommuner 1996
Oppdragsgiver: Næringslivets Hovedorganisasjon
Kristine Nergaard

Norsk Tjenestemannslags organisasjonsstruktur
Oppdragsgiver: Norsk Tjenestemannslag
Kristine Nergaard og Arne Pape

Utredning om luftfarten i Norge
Oppdragsgiver: Norsk Luftfartskartell, Landsorganisasjonen i Norge
Bjørne Grimsrud

Bistand til å redigere rapport om partsrelasjoner i offentlig sektor i utvalgte europeiske land på basis av underlagsrapporter
Oppdragsgiver: European Public Sector Confedreation
Torunn Olsen

Barrierer mot fagopplæring
Oppdragsgiver: AOF, EUs Leonardoprogram
Thore K. Karlsen



Medarbeidere

Kristine Nergaard, cand.polit. avdelingsleder (fra 01.09)

Arild H. Steen, cand.sociol., avdelingsleder (permisjon fra 24.06)

Jens B. Grøgaard, dr.philos., forskningskoordinator
Ove Langeland, cand. polit., forskningskoordinator (til 01.02)

Arne Pape, mag.art., forskningskoordinator

Mona Bråten, cand.mag. (til 01.04)

Jon Erik Dølvik, mag.art.

Line Eldring, cand.sociol.

Eivind Falkum, cand.polit.

Tori Grytli, cand.polit.

Inger Marie Hagen, cand.sociol.

Kjersti Kleven, cand.polit.

Torunn Kvinge, cand.polit.

Frode Longva, cand.mag. (01.01-01.04, 01.10-31.12)

Jørgen Lund, mag.art.

Eivor Bremer Nebben, cand.polit. (permisjon fra 01.09)

Dag Olberg, mag.art.

Torunn Olsen, M.A. (permisjon)

Åsmund Arup Seip, cand.philol. (fra 01.04)

Sveinung Skule, dr.ing. (fra 14.03)

Torgeir Aarvaag Stokke, mag.art.

Hovedfagsstudenter

Mona Bråten (fra 01.04)

Frode Longva (fra 01.04)

Lars Lindholt (til 31.01)

Line Merete Tveit (fra 01.06)

Forskningsprofil

Avdelingens virksomhet er konsentrert om endringer i velferdsstatens funksjonsmåte. Hvordan påvirkes velferdsproduksjonen av strukturelle endringer, endrede rammebetingelser og organiseringsformer? Den faglige satsningen omfatter både studier av nasjonale forhold, sammenlignende studier og studier av internasjonaliseringstrender. Gjennom forsknings- og formidlingsvirksomhet ønsker vi å bidra som kunnskaps- og premissleverandører i den offentlige velferdsdebatt.

Prosjektportefølje

Studier av velferdsstatlige regimer

Et større prosjekt om den norske velferdsstatens framtid startet opp i 1996. I dette prosjektet vil den nordiske modellen bli analysert og sammenliknet med andre velferdsmodeller. For øvrig inngår studier av velferdsstatlige regimer også som mindre deler i flere av de andre prosjektene avdelingen jobber med.

Studier av grenseflater mellom trygd og arbeid

I løpet av det siste året har avdelingen styrket sin kompetanse innenfor dette forskningsområdet. Vi har gjennomført flere prosjekter der pensjonering og pensjonsordninger har vært tema. Videre har vi arbeidet med studier av sykefravær, attføring og sosialhjelp.

Levekårs- og livskvalitetsanalyser

I 1996 ble det avsluttet et prosjekt der data fra levekårsundersøkelsen i Oslo ble brukt til å utvikle levekårsindekser som kan inngå som et mål i kommunens fordeling av ressurser mellom bydelene. Videre har arbeidet med videre analyser av data fra levekårsundersøkelse blant eldre startet, og vi har skaffet finansiering til to komparative levekårsprosjekter som vil starte opp i 1997.

Studier av velferdstjenester

Sosiale reformer og endringer i den demografiske sammensetningen fører til økt behov for pleie- og omsorgstjenester. I 1996 har avdelingen utviklet flere prosjekter der den velferdsstatlige tjenesteproduksjon blir studert. Med unntak av et prosjekt om arbeidsmiljøet i åpen omsorg, som har pågått i flere år, vil disse prosjektene starte opp i 1997. Prosjektene vil være en viktig del av utviklingen av det strategiske instituttprogrammet.

Utdannings- og kompetansespørsmål

Utdanning og kompetanse spiller en viktig rolle i et moderne samfunn som det norske. Avdelingen har i 1996 avsluttet et prosjekt om skolefritidsordningen i Oslo, samt et prosjekt om lærlingeplasser i kommunene. Det pågår for tiden to større prosjekter med utgangspunkt i Reform-94.

Studier av helse

Problemstillinger om fordeling av helse- og helsetjenester faller naturlig innenfor Fafos satsingsområder «levetår» og «tjenesteyting». I 1996 startet et større prosjekt om



rettferdighet og prioritering av pasienter i det norske ventelistesystemet. Et prosjekt om privatisering av sykehustjenester ble avsluttet, og det arbeides med å skaffe finansiering til en videreføring.

Kompetanse

Ved utgangen av året bestod avdelingen av en stab på 20 personer. 17 fast ansatte forskere, hvorav en i permisjon, samt 1 fast ansatt seniorkonsulent, 1 doktorgradstipendiat og 1 engasjert forsker. I tillegg kom 2 hovedfagsstudenter.

6 av avdelingens fast ansatte forskere har forsker II-kompetanse, av disse har 4 doktorgrad. 2 forskere er i ferd med å avslutte sitt doktorgradsarbeid, mens to forskere vil starte dette arbeidet i 1997. 3 forskere har forsker III+-kompetanse, mens 7 er på forsker III-nivå. 7 av de fast ansatte forskerne er kvinner, 10 er menn. Fordelingen etter fagdisiplin er: 9 sosiologer, 6 statsvitere, 1 økonom og 1 pedagog.

To nye forskere har tiltrådt staben i 1996, en fast og en engasjert. Utviklingen i prosjektporteføljen tilsier at avdelingen i løpet av 1997 må rekruttere tre nye medarbeidere. For å styrke prosjektakkvisisjon og veiledning vil vi også tilsette en ny forskningskoordinator.



Videre planer

I 1997 vil mye av avdelingens aktivitet være konsentrert rundt et større prosjekt om den norske velferdsstaten. Innenfor dette prosjektet vil det bli arbeidet med delprosjekter innenfor de fleste av avdelingens satsningsområder. Vi vil også fortsette arbeidet med det strategiske instituttprogrammet ved å gjennomføre flere prosjekter der velferdstjenester er tema. Innenfor dette området vil vi også søke å utvikle og finne finansiering til nye prosjekter.

Gjennom levekårsundersøkelsen blant flyktninger i Oslo, har avdelingen opparbeidet kompetanse på innvandrings- og flyktningespørsmål. Denne kompetansen vil bli videreutviklet i 1997, blant annet i en komparativ

studie av offentlig politikk overfor flyktninger, samt et prosjekt der målsettingen er å komme med forslag til hvordan man kan forbedre det praktiske arbeidet med integrering av innvandrere i kommunene.

Videre tar vi sikte på å videreføre vår satsning på studier av overganger mellom arbeidsliv og trygd, blant annet gjennom studier av sykefravær, attføring og alderspensjonering.

Våre to prosjekter med utgangspunkt i Reform 94 vil fortsette i 1997. Vi vil også arbeide for å videreutvikle Fafos kompetanse innenfor utdannings- og kompetanseforskning, og arbeide for finansiering av nye prosjekter innenfor dette området via Norges forskningsråds nye program «Utdanning, kompetanse og verdiskapning».

Prosjekter

Eldres levekår og livskvalitet

Oppdragsgiver: Norsk Pensjonistforbund

Espen Dahl, Pernille Vogt og Tonje Houg

Eldres økonomi og utgifter til hjelpetjenester

Oppdragsgiver: Administrasjonsdepartementet og

Sosial- og helsedepartementet

Espen Dahl

Evaluering av kriteriesystemet for fordeling av budsjettmidler i Oslo

Oppdragsgiver: Oslo kommune, byrådsavdeling for finans og plan

Torkel Bjørnskau, Anne Britt Djuve og Kåre Hagen

Arbeidsledighet og helse

Oppdragsgiver: Sosialdepartementet

Espen Dahl og Eli Feiring

Privatisering av sykehustjenester

Oppdragsgiver: Volvat Medisinske Senter

Espen Dahl, Hanne Bogen og Thore K. Karlsen

Søkelys på langtidssykemeldte i Buskerud

Oppdragsgiver: Fylkestyngdekantoret i Buskerud

Espen Dahl

Evaluering av Reform 94: Arbeid eller opplæring for dem som faller utenfor – utvikling av den fylkeskommunale oppfølgingstjenesten

Oppdragsgiver: Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet

Tove Midtsundstad, Jens Grøgaard, Eifred Markussen

Evaluering av skolefritidsordningen i Oslo kommune

Oppdragsgiver: Oslo kommune

Eli Feiring

Fagopplæring i kommunesektoren

Oppdragsgiver: Kommunenes Sentralforbund

Hanne Bogen

Kompetanse eller oppbevaring? Om kompetanseoppnåelse blant elever og lærlinger med særskilt tilrettelagt opplæring

Oppdragsgiver: Norges forskningsråd – Program for spesialpedagogisk kunnskaps- og tiltaksutvikling

Eifred Markussen

Arbeid for sosialhjelp

Oppdragsgiver: Norges forskningsråd

Ivar Lødemel

Tjenestepensjonsprosjektet: Arbeidsmarkeds-

pensjoner for tidligere ansatte i offentlig sektor

Oppdragsgiver: Statstjenestemannskartellet, Norsk

Kommuneforbund og Norsk Lærerlag

Tone Fløtten, Jon M. Hippe og Heidi Gautun

Trender i uførepensjonering

Oppdragsgiver: Norges forskningsråd

Kåre Hagen

Arbeidsmiljø i åpen omsorg

Oppdragsgiver: Sosial- og helsedepartementet,

Kommunenes Sentralforbund

Leif Moland

De små grå – del 2

Oppdragsgiver: Norsk Kommuneforbund

Leif Moland

Evaluering av Klokkehuset behandlingstilbud

Oppdragsgiver: Telemark fylkeskommune

Eivind Falkum, Eli Feiring og Heidi Gautun

Evaluering av Oslo kommunes forsøk med seks-timersdag i omsorgsyrker

Oppdragsgiver: Oslo kommune

Torkel Bjørnskau og Kåre Hagen

Evaluering av trykdeetatens stønadsfaglige utviklingsprosjekter

Oppdragsgiver: Rikstrykdeverket

Eli Feiring

Ungdom og vold

Oppdragsgiver: Norges Røde Kors og Uni Storebrand

Heidi Gautun

Det norske ventelistesystemet

Oppdragsgiver: Norges forskningsråd

Eli Feiring

Kvinner i LO

Oppdragsgiver: Landsorganisasjonen i Norge

Gunn Birkelund, Tone Fløtten og Siv Øverås

Fleksibel overgang mellom arbeid og pensjon i staten

Oppdragsgiver: Administrasjonsdepartementet

Tone Fløtten

Sykefravær i bedrifter innenfor Forbrukersamvirket

Oppdragsgiver: Samarbeidsrådet LO-SamFo

Torkel Bjørnskau

Kunnskapsstatus for sosialhjelpsforskningen

Oppdragsgiver: Norges forskningsråd

Kåre Hagen

Fri rettshjelp

Oppdragsgiver: Den norske advokatforening

Heidi Gautun

Sikkerhetsordninger i norske bedrifter

Oppdragsgiver: Landsorganisasjonen i Norge, Samvirke forsikring

Tone Fløtten og Axel West Pedersen

Fordeling av midler i idretten

Oppdragsgiver: Norsk idrettsforbund

Else Ragni Ytterdal

Behovet for nytt grunnkurs
Oppdragsgiver: Norske avisers landsforening
Hanne Bogen og Jens Grøgaard

Det 21. Århundrets velferdssamfunn
Oppdragsgiver: Landsorganisasjonen i Norge
Gunn Birkelund, Torkel Bjørnskau, Espen Dahl, Tone Fløtten, Heidi Gautun, Kåre Hagen, Kristin Taraldsrud Hoff, Torun Kvinge, Ivar Lødemel, Arne Pape, Axel West Pedersen og Reiulf Steen

Formidling av kunnskaper om likestillingsarbeidet i kommunen

Oppdragsgiver: Utlendingsdirektoratet
Anne Britt Djuve og Kåre Hagen

Befolkningens pensjoneringsbehov
Oppdragsgiver: Sosial- og helsedepartementet
Espen Dahl og Axel West Pedersen

Arbeid for sosialhjelp i Europa - forprosjekt
Oppdragsgiver: Norges forskningsråd
Ivar Lødemel

Bruk av surveymetoder for å studere innvandrergruppers levekår

Oppdragsgiver: Norges forskningsråd
Anne Britt Djuve og Kåre Hagen

Overganger mellom arbeid og pensjon i staten
Oppdragsgiver: Administrasjonsdepartementet
Axel West Pedersen

«Nødvendig» sykefravær
Oppdragsgiver: Landsorganisasjonen i Norge
Espen Dahl, Axel West Pedersen og Siv Øverås

KIRUT-prosjekt om attføring
Oppdragsgiver: Norsk Folkehjelp
Ove Bjørnson og Espen Dahl



Medarbeidere

Tone Fløtten, cand.sociol., avdelingsleder
Kåre Hagen, cand.polit., forskningsleder
Espen Dahl, dr.polit., forskningskoordinator
Ivar Lødemel, Ph.D., forskningskoordinator
Axel West Pedersen, cand.polit., forskningskoordinator

Gunn Birkelund, dr.polit. (fra 01.09)

Torkel Bjørnskau, dr.polit.

Ove Bjørnson, cand.sociol. (fra 15.03)

Hanne Bogen, mag.art.

Anne Britt Djuve, cand.polit.

Eli Feiring, cand.polit.

Heidi Gautun, cand.sociol.

Jon M. Hippe, cand.polit. (permisjon)

Thore K. Karlsen, dr.polit.

Eifred Markussen, cand.polit.

Tove Midtsundstad, cand.polit.

Leif E. Moland, cand.sociol.

Reiulf Steen, seniorkonsulent (fra 01.08)

Else Ragni Yttredal, cand.polit. (02.05-02.08)

Siv Øverås, cand.sociol. (fra 09.04)

Hovedfagsstudenter

Tonje Houg
Kristin Taraldsrud Hoff

Senter for internasjonale studier

28

Forskningsprofil

Senteret er engasjert i policyrettet forskning internasjonalt, hovedsakelig i land preget av store strukturendringer og nasjonsbygging. Hovedfokus har vært på kvantitative kartlegginger av husholdningenes sosiale og økonomiske kår, demografi og institusjonsutvikling. Andre viktige tema har vært kvantitativt og kvalitativt rettede studier av demokratiutvikling, flyktningespørsmål, det sivile samfunn og arbeidsliv. Geografisk har avdelingen bygget opp kompetanse og prosjekter i Midtøsten, Afrika, Øst-Europa (Baltikum og Nord-Russland), Latin-Amerika, og Kina. De fleste prosjektene gjennomføres i samarbeid med en lokal partner og integrerer forskningen med institusjonsbygging og kapasitetsutvikling.

Prosjektportefølje

Midtøsten er avdelingens største satsingsområde. Prosjektene er fortsatt nært knyttet til fredsprosessen og særlig til arbeidet i den multilaterale arbeidsgruppen for flyktninger. Her har Norge hatt ansvar for data. Fafos bidrag har delvis bestått av forskningsoppdrag, men også støtte til Norges og UDs innsats i gruppen. Et viktig bidrag har vært å arbeide med bibliografi og database over forskning på palestinske flyktninger. Demografiprojekt i samarbeid med de nyopprettede palestinske statistiske sentralbyrået (PCBS), har vært i en avsluttende fase. Fafos har hatt et nært samarbeid med PCBS og formidlet norsk støtte til drift og oppbygging av byrået. Etter oppfordring fra palestinske og israelske ledere ble det tatt initiativ til samarbeidsprosjektet «Folk til folk» mellom palestinere og israelere. Fafos ble bedt

om å ta ansvaret for organisering av dette programmet. Programmet har som mål å skape tillit og oppslutning om fredsprosessen, og er en del av den såkalte Oslo II avtalen. Forsinkelser i fredsprosessen har også forsinket dette prosjektet, men det er nå godt igang. I Jordan er en levekårsundersøkelse i samarbeid med Planleggingsministeriet og Department of Statistics under arbeid. I Egypt har en videreført støtten til levekårsstudier i samarbeid med Social Fund for Development, Verdensbanken og det egyptiske statistiske sentralbyrået. Det er dessuten satt i gang et samarbeid med Universitetet i Damaskus, og under planlegging en levekårsundersøkelse i Libanon.

I Afrika arbeides det med et prosjekt i Eritrea om kartlegging av husholdningenes inntekter og forbruk. Prosjektet støttes av Norad og innebærer støtte til oppbygging av et statistisk sentralbyrå. Engasjementet i Sør Afrika er videreført og en er blitt enige med Arbeidsdepartementet om et samarbeid om en arbeidskraftundersøkelse. Avdelingens aktivitet i Afrika ser ut til å øke framover.

Øst Europa er et annet viktig område. Arbeidet med parallelle levekårsstudier i de baltiske landene Estland, Latvia og Litauen, og i de russiske områdene St. Petersburg og Kaliningrad ble avsluttet. Videre ble det gjennomført et oppfølgingsprosjekt hvor resultatene ble presentert, og det ble arrangert seminarer om bruk av levekårsdata. Det arbeides med videre oppfølging i form av komparative studier.

I Latin-Amerika har vi administrert det norske urbefolkningsprogrammet på vegne av Norad. Programmet gir støtte til urbefolkningsorganisasjoner, helse, kultur og

utdanning i Brasil, Chile, Guatemala, Paraguay og Peru.

Det er etablert et samarbeid med Kommissjonen for teknologi og forskning i Kina. Det første prosjektet, som gjelder mobilitet på arbeidsmarkedet startet i 1996.

Hovedkilden for finansiering av avdelingen er norske myndigheter (departementene, Norad). Det arbeides med å utvikle kontakten med internasjonale institusjoner som Europakommisjonen, Verdensbanken, kanadiske CIDA og forskningsstiftelsen IDRC, UNICEF og ILO. Common Security Forum er et samarbeid mellom Fafo, Harvard og Cambridge med finansiering fra MacArthur Foundation. I 1996 har arbeidet med konferansen «A Harsher World of Welfare» og arbeid i Baltikum vært sentrale i Fafos bidrag. To nye rapporter er utgitt innenfor Common Security Forum Studies serien.

Prosjektporteføljen har i 1995 vært preget av stor geografisk spredning og utfordringer til organisasjon, metode, kunnskapsformidling og institusjonsbygging.

Kompetanse

Staben har vært stabil i 1996. Den besto ved årskiftet av 21 personer (1 avdelingsleder, 5 forsker II/III+, 7 forsker III, 5 prosjektkoordinatorene, 1 forskningsassistent og 2 studenter). Fordelingen etter fagdisiplin er: 9 statsvitere, 4 antropologer, 1 historiker, 3 økonomer og 1 med utdanning innen internasjonal rett.

Tre medarbeidere har sluttet i løpet av året. To har fått permisjon. En har kommet tilbake etter permisjon. Det er ansatt 5 nye





medarbeidere, hvorav to begynner ved årsskiftet og en i mars 97. En regner med å holde antallet ansatte på det nivået som nå er lagt, 20 faglige medarbeidere pluss eventuelle studenter.

Avdelingen vil videreutvikle kompetansen når det gjelder regionale forhold, metodisk kunnskap særlig i forhold til gjennomføringen av større surveys, samt tematisk mot politiske prosesser og utviklingen av det sivile samfunn.

Videre planer

Utvikle prosjekter som understøtter dagens prosjekter ved å se på samspillet mellom levekårsmålinger og det institusjonelle rammeverk under nasjonsbygging

Fortsatt satsing på Midtøsten, Afrika og Russland/Baltikum, men spredning av virksomheten til flere land i regioner der en allerede er engasjert. Vurdere hvorvidt start i Kina skal medføre større satsing i Østasia og om en skal se på økt engasjement i Sør-Amerika med utgangspunkt i urbefolkning-programmet.

Styrke prosjektakkvisisjonen i Øst-Europa og Russland.

Videre satsing i forhold til Norges hovedsamarbeidsland

Prosjekter

Levekår og opplevelse av atomtrusselen – Kola
Samarbeid med Statens Strålevern
Oppdragsgiver: Utenriksdepartementet, Forsvarsdepartementet
Erik Hansen

Eritreiske byhusholds økonomiske tilpasning
Oppdragsgiver: Norges forskningsråd
Geir Øvensen

Nordisk Baltisk seminar om levekår
Oppdragsgiver: Nordisk Ministerråd, NOS-S
Aadne Aasland, Tone Fløtten og Knud Knudsen

Gjennomføring av fredsavtaler
Samarbeid med Forsvarets Forskningsinstitutt
Arne Grønningseter og Jon Hanssen-Bauer, Rick Hooper, Mark Taylor, Sigve Brekke

Syria – akademisk samarbeid med Universitetet i Damaskus
Oppdragsgiver: Utenriksdepartementet
Jon Hanssen-Bauer

Levekår i Libanon, forprosjekt
Oppdragsgiver: Utenriksdepartementet
Ole Fredrik Ugland og Jon Hanssen-Bauer

Nærområdesamarbeid
Oppdragsgiver: Utenriksdepartementet
Erik Hansen, Helen Sandal og Tor Bukkvoll

Trepartssamarbeid Murmansk
Oppdragsgiver: Landsorganisasjonen i Norge
Erik Hansen

Evalueringsrapport av Menneskerettighetsårsboka
Oppdragsgiver: Utenriksdepartementet
Kjetil Tronvold, Bjørne Grimsrud, Jon Pedersen, Kjell Havnevik og Nasile Rembe

Høyinntektsgrupper i Litauen
Oppdragsgiver: Telenor
Erik Hansen, Aadne Aasland

Baltiske/nordiske levekår – komparative studier
Oppdragsgiver: Utenriksdepartementet
Aadne Aasland, Jan Dietz

Samarbeid med NALEDI (Sørafrikansk fagbevegelses COSATU, forskningscenter) om forskning om sørafrikansk fagbevegelse
Oppdragsgiver: Landsorganisasjonen i Norge
Liv Tørras og Arne Pape

Levekår i Baltikum og Russland
Oppdragsgiver: Utenriksdepartementet, Forsvarsdepartementet
Aadne Aasland, Jens B. Grøgaard, Erik Hansen, Knud Knudsen, Jan Dietz, og Tone Fløtten

Anvendt levekårs kunnskap i Baltikum – ideformidling
Oppdragsgiver: Utenriksdepartementet
Aadne Aasland, Jan Dietz, Jens B. Grøgaard, Knud Knudsen, Kåre Hagen, Arne Grønningseter og Erik Hansen

Forskning og dokumentasjon for arbeidsgruppen for flyktninger i den multilaterale fredsprosessen i Midtøsten

Oppdragsgiver: Utenriksdepartementet
Jon Hanssen-Bauer, Arne Grønningseter, Jon Pedersen, Lena Endresen, Åge Tiltne, David Drury, Dag H. Tuastad, Marie W. Arneberg, Ole Fredrik Ugland og Are Hovdenak

Demografiske indikatorer for de okkuperte områdene
Oppdragsgiver: EU-kommisjonen og The Palestinian Central Bureau of Statistics
Jon Pedersen, Liv Jorunn Stokke, Ole Fredrik Ugland og Sara Randell

Lønns- og arbeidsvilkår i Gaza
Oppdragsgiver: Landsorganisasjonen i Norge
Bjørne Grimsrud, Akram Atallah, Hani Dada og Jon Pedersen

Oversikt over nyere forskning om palestinske flyktninger
Oppdragsgiver: Utenriksdepartementet
Lena C. Endresen, Jon Pedersen og Jon Hanssen-Bauer

Arbeid, lokalsamfunn og integrasjon blant palestinske flyktninger
Oppdragsgiver: Utenriksdepartementet
Jon Pedersen, Are Hovdenak, Dag Henrik Tuastad og Jon Hanssen-Bauer

Israelsk-palestinsk samarbeidsprogram «Folk til folk»
Oppdragsgiver: Utenriksdepartementet
Jon Hanssen-Bauer og Lena Endresen

Statsborgerskap og demokratisering i Midtøsten
Oppdragsgiver: Norges forskningsråd
Rania Maktabi

Informasjon om Norges rolle i Midtøsten, utarbeidelse av brosjyre
Oppdragsgiver: Utenriksdepartementet*
Jan Dietz

En analyse av sosioøkonomiske virkninger av Egypts strukturtilpasningsprogram
Oppdragsgiver: Social Fund for Development
Ole Fredrik Ugland, Steinar Tamsfoss og Jon Pedersen

Levekår i Jordan
Oppdragsgiver: Regjeringen i Jordan, Unicef, Verdensbanken, International Development Research Centre, Canada, Utenriksdepartementet
Jon Hanssen-Bauer, Jon Pedersen, Åge Arild Tiltne og Anne Britt Djuve

Inntekts- og forbruksundersøkelse i eritreiske byhold, prisundersøkelse i eritreiske byer, og infrastrukturell støtte til Eritreas statistiske sentralbyrå
Oppdragsgiver: National Statistics Office Eritrea, Utenriksdepartementet og Norad
David Drury, Geir Øvensen, Marie W. Arneberg og Jon Pedersen

Fagbevegelsens rolle i sørafrikansk politikk
Oppdragsgiver: Norges forskningsråd
Liv Tørres

Common Security Forum
Finansieres av: MacArthur Foundation
Ivar Lødemel og Jan Dietz

Det norske urbefolkningsprogrammet
Oppdragsgiver: Norad
Stener Ekern, Elisabeth Forseth, Nina Frankenberg og Per Ranestad

Arbeidsmobilitet og migrasjon i Kina
Oppdragsgiver: National Research Centre for Science and Technology for Development i Beijing, Utenriksdepartementet
David Drury, Jon Pedersen, Aadne Aasland og Jon Hanssen-Bauer

Nordvest Forum – BU 2000
Oppdragsgiver: Norges forskningsråd
Jon Hanssen-Bauer, Sveinung Skule



Medarbeidere

Arne Grønningsæter, cand.mag., avdelingsleder

Jon Hanssen-Bauer, mag.art., faglig leder

Jon Pedersen, mag.art., faglig leder

Liv Tørres, cand.polit., forskningskoordinator (fra 01.04)

Aadne Aasland, Ph.D., forskningskoordinator (fra 01.04)

Marie Arneberg, cand.polit. (13.05)

Sigve Brekke, konsulent (fra 15.08)

Jan Dietz, cand.mag. (permisjon fra 01.11)

David Drury, Ph.D.

Stener Ekern, cand.polit. (permisjon fra 01.09)

Lena C. Endresen, cand.polit.

Elisabeth Forseth, cand.mag. (permisjon til 01.11)

Nina Frankenberg, cand.mag. (til 01.12)

Bjørne Grimsrud, cand.oecon.

Erik Hansen, cand.polit.

Rania Maktabi, cand.polit. (permisjon fra 09.04)

Per Ranestad, cand.philol. (fra 01.08)

Liv Jorunn Stokke, cand.polit.

Steinar Tamsfoss, cand.real. (til 31.05)

Åge Arild Tiltnes, cand.polit.

Kjetil Tronvoll, mag.art. (01.04-31.08)

Dag Henrik Tuastad, cand.polit. (til 15.05)

Ole Fredrik Ugland, cand.polit.

Geir Øvensen, cand.oecon.

Hovedfags- og magistergradsstudenter

Are Hovdenak

Helen Sandal (fra 15.11)

Kjetil Tronvoll (til 01.04)

Else Ragni Yttredal (til 02.05)

Økonomi- og administrasjonsavdelingen



Økonomi- og administrasjonsavdelingen ivaretar alle Fafos servicefunksjoner som økonomistyring, regnskap, forkontor, bibliotek, data og kantine og sørger for husvedlikehold av Borggata 2b.

Medarbeidere

Kirsti C. Rudolfsen, avdelingsleder

Anne J. Gustavsen, førstesekretær

Jonny Iversen, fagkonsulent

Britt Eva Kinn, konsulent (permisjon fra 01.03)

Wenche Kristiansen, førstesekretær (fra 01.03)

Bente Løvdal, førstesekretær

Bente Meisler, kantineansvarlig

Torild Næss, konsulent (permisjon til 01.08)

Aina Ramsli, konsulent (permisjon til 01.09)

Elisabeth Skuland, konsulent

John Stene, fagkonsulent

Solfrid Storheil, konsulent (permisjon fra 01.07)

Cathrine Wassum, konsulent

Sivilarbeidere

Snorre Arnesen (fra 03.06)

Lars Gudmundson

Hallvard W. Johnsen

Helge Larsen

Sveinung Skule (til 13.03)

Publikasjons- og informasjonsavdelingen



Vi solgte publikasjoner for i litt over 1,5 millioner i 1996, noe som innebærer et normalt år for Fafos publikasjonsvirksomhet uten enkeltutgivelser med store opplag. Antall publiseringer var imidlertid høyt, med 40 titler. Fafos innførte i løpet av året ny grafisk profil som skal brukes på alle Fafos trykksaker og postaler. Vi har også prioritert arbeidet med å utvikle Fafos hjemmesider og intranett.

Medarbeidere

Jon S. Lahlum, avdelingsleder (fra 01.08)

Bente Bakken, avdelingsleder (permisjon fra 01.08)

Agneta Kolstad, konsulent

Premraj Sivasamy, konsulent (fra 01.08)

Formidling

34

Vi utga 40 publikasjoner i 1996, mot 22 året før, mens det i 1994 ble utgitt 37. Fafo legger stor vekt på formidling – ikke bare gjennom å publisere egne resultater i rapportform, men også gjennom foredragsvirksomhet og deltakelse i konferanser. Fafos forskere holdt i året som gikk 190 brukerrettete foredrag. I tillegg var Fafo representert, med og uten paper, ved flere nasjonale, nordiske og internasjonale konferanser. Vi hadde god pressedekning på våre prosjekter, vi kan telle 1695 argusklipp der Fafo er omtalt eller referert til. En rekke av våre forskere publiserte artikler og kronikker i fagblader og aviser. Fafos internettsider på <http://www.faf.no> inneholder informasjon om våre prosjekter og publikasjoner og vårt personale.

Fafo-rapporter

185 Espen Dahl og Pernille Vogt, *Ensom og ulykkelig? Levekår og livskvalitet blant eldre*

186 Knud Knudsen, *Lithuania in a Period of Transition. The NORBALT Living Conditions Project*

187 Bjørne Grimsrud og Arne Melchior (red.), *Barnearbeid i internasjonal handel og norsk import*

188 Aadne Aasland (ed.), *Latvia: The Impact of the Transformation*

189 Heidi Gautun, *Voldens ansikt. Ungdoms erfaring med vold i Oslo og landkommuner*

190 Jens B. Grøgaard (ed.), *Estonia in the Grip of Change*

191 Torunn Kvinge, Lars Lindholt og Linda Støle, *Nyskaping i norsk næringsliv*

192 Tone Fløtten, Heidi Gautun og Jon M. Hippe, *Som du sår skal du høste. Om tjenstepensjoner i offentlig sektor*

193 Eivind Falkum, Eli Feiring og Heidi Gautun, *Hva med dobbeltklientene?. Samarbeid mellom barnevern og barne- og ungdomspsykiatri. Evaluering av Klokkehuset*

194 Line Eldring og Jens B. Grøgaard, *Evaluering av Næringslivets fadderordning og praksisplasstiltaket*

195 Torunn Olsen (ed.), *Industrial Relations Systems in the Public Sector in Europe*

196 Hanne Bogen, Espen Dahl og Thore K. Karlsen, *Privatisering av helsetjenester*

197 Kjersti Kleven og Arild H. Steen, *Kjedemakt mot industrimakt. Om endringane i norsk næringsmiddelindustri under framveksten av daglegvarekjedene*

198 Kristine Nergaard og Torgeir Aarvaag Stokke, *Midlertidige ansettelser i norsk arbeidsliv. Hvor mange, hvem, hvor og hvorfor?*

199 Eivor Bremer Nebben, *Hva skjer med lønnspolitikken?. Utvikling av lokale lønnsystem i offentlig sektor*

200 Tonje Houg, *"Takk, bare bra ...?". Flytteprosessen og hverdagen på sykehjem*

201 Erik Hansen, *Coping with it: St. Petersburg and Kaliningrad Facing Reform*

202 Kristine Nergaard og Arne Pape, *Norsk Tjenestemannslag, organisasjonsmodell og praktisk fagforeningsarbeid*

203 Åsmund Arup Seip, *13 dager i streik. Hotell- og restaurantarbeiderstreiken 1996*

204 Jan Dietz, Børge Klemmensen, Poul Kragh and Aadne Aasland (eds.), *Baltic-Nordic Rendezvous. The Politics of Environmental Cooperation*

205 Line Eldring og Jens B. Grøgaard, *Evaluering av hospiteringstiltaket for yrkeshemmede*

206 Kristine Nergaard, *Næringslivets favorittkommuner 1996. Næringslivets vurderinger av det kommunale tjenestetilbudet*

207 Tone Fløtten og Axel West Pedersen, *Sikkerhetsordninger i det norske arbeidsmarkedet*

209 Hanne Bogen, *Fagopplæring i kommunesektoren*

210 Anne Britt Djuve, Torkel Bjørnskau og Kåre Hagen, *Fra behov til budsjett. En evaluering av Oslo kommunes kriteriebaserte budsjettfordeling mellom bydelene*

Fafo-notater

36

859 Dag Olberg, *Defining the Role of the Middle Manager*

860 Dag Olberg, *Arbeidsledere og tekniske funksjonærer – trender i NHOs funksjonærstatistikk*

861 Espen Dahl, *Nyttet det å følge opp sykemeldte?*

862 Axel West Pedersen, *Sykefraværet og arbeidslinja*

863 Eli Feiring, *Lek og lær! En evaluering av skolefritidsordningen i Oslo kommune*

864 Tone Fløtten, *Overganger mellom arbeid og pensjon i staten*

865 Else Ragni Yttredal, *Bruk av midler i særforbunden*

866 Torgeir Aarvaag Stokke, *Estimering av tariffavtaledekningen i Norge – strategier og foreløpige makrotall. Det strategiske instituttprogrammet på Fafo*

867 Torunn Kvinge, *Norske foretaks investeringer i utlandet*

868 Axel West Pedersen, *Sykefravær: Hva koster det og hvor mange er de?*

869 Torgeir Aarvaag Stokke, *NHO: Medlemmer, organisasjonsgrader og tariffavtaler*

870 Åsmund Arup Seip, *Arbeidsgiverorganisering i den offentlige randsonen Apo og NAVO*

872 Dag Olberg, *Arbeidslederne og arbeidslivsforskningen – en litteraturstudie*

876 Kristine Nergaard, *Organisasjonsgraden målt gjennom AKU 2. Kvartal 1995*

Diverse publikasjoner

914 Espen Dahl, *Sammendrag av Ensom og ulykkelig*

915 Jan Dietz, *Putting the Past behind. A Review of Living Conditions along the Eastern Baltic Rim*

916 Åke Uhlin, *Kunnskapens mange språk. Om offentlige strategier för lärande i små och mellanstora företag*

Stener Ekern, Nina Frankenberg og Elisabeth Forseth, *Det norske urbefolkningsprogrammet. Årsrapport 1995*

Utenriksdepartementet i samarbeid med Fafo, *Norges engasjement i fredsprosessen i Midt-Østen: En oversikt. Manus og konsept Jan Dietz.*



Publisering utenfor Fafo

37

Artikler i tidsskrifter med fagfelle- vurdering (referee)

Torkel Bjørnskau, «Why are the «safest» norms, attitudes and types of behaviour not typical for the safest drivers?» *Transport Reviews* Volume 16, No. 2, 1996

Jon Hanssen-Bauer, «The Structure and Processes of a Regional Learning Network Organization» (Hanssen-Bauer, Jon og Charles C. Snow) *Organizational Science* Vol 7, No 4, s. 413-427

Frode Longva, «Regionale Beschäftigungspolitik in Norwegen – die letzte krampfhaftige Zuckung des Nationalstaates?» *WSI Mitteilungen. Monatszeitschrift des Wirtschafts- und Sozialwissenschaftlichen Instituts in der Hans-Böckler-Stiftung* desember 96

Artikler

Bjørnson, Ove (1996), «Sosial bakgrunn - utdanning- og yrkesvalg». I T. Øia, red, *Ung på 90-tallet*, s.215-227. Oslo: Cappelen Akademisk Forlag as/Ungforsk

Line Eldring og Jens B. Grøgaard, «Tiltak for arbeidsledig ungdom: Størst effekt i privat sektor» *Helse- og sosialforum*, 4/96

Jørgen Lund, «Vil arbeidstakerne si ja til betalt videreutdanning, I» *LO Aktuelt*, 17/96

Jørgen Lund, «Vil arbeidstakerne si ja til betalt videreutdanning, II» *LO Aktuelt*, 18/96

Kristine Nergaard og Torgeir Stokke, «Midlertidige ansettelse i norsk arbeidsliv» *Søkelys på arbeidsmarkedet*, nr 2, 1996

Sveinung Skule, «Relasjonsbygging og nettverksdannelse» *Bedre Bedrift*, Nr. 3, 1996

Bøker, kompendier

Torkel Bjørnskau, *Bilisters atferdstilpasning til innføring av vegbelysning*, (med Stein Fossler), TØI-rapport 332/1996. Transportøkonomisk institutt, Oslo

Torkel Bjørnskau, *Deling av arbeid* Bakgrunnsnotat og debattopplegg, Norsk Grafisk Forbund

Kristine Nergaard og Arild Steen, *Levekår, utvikling og omstilling i landbruket*. Vedlegg til rapport fra forprosjekt, (med Hilmar Rommetvedt og Reidar Almås), Norsk forskningsråd. Kultur og samfunn

Inger Marie Hagen, *Regional literary systems in Norway*, ISF-report 96:8

Ove Bjørnson (med Tormod Øia) (red), *Ung i 90-åra*, Cappelen akademiske

Thore K. karlsen (med Hugh Compston) (red.) *Radical Unemployment Policies in Europe* Routledge

Thore K. karlsen (med Henning Solhaug (red.) *Deling av arbeid - en strategi for full sysselsetting*. NEKF

Konferansepapers

Torkel Bjørnskau, «Spillteori, trafikk og ulykker En teori om interaksjon i trafikken» Statens Trafikklærerskole, Dagsseminar om føreropplæring og førerprøve, Rica Hell hotell, Stjørdal 6. desember

Jon Erik Dølvik, «A Spanner in the Wheels or Oil on Troubled Waters? A Comparison of Social Concertation in Norway and Sweden (sammen med Andrew Martin, Harvard)» Observatoire Social Européen/Hans Böckler Stiftung, Social Pacts in Europe, Brussel 1. Oktober

Jon Erik Dølvik, «Europeanisation of trade unions - dynamics and constraints.» FAOS, IREC-Conference «Industrial Relations in Europe: Convergence or Diverzification?, København 23-25. September

Jon Erik Dølvik, «International change and transformation of the Norwegian labour market model» FAOS, IREC-Conference «Industrial Relations in Europe: Convergence or Diverzification?, København, 23-25. September

Jon Erik Dølvik, «The Europeanisation of Interest Representation: Trade Unions, Maastricht and Beyond.» Harvard Center for European Studies, Boston 30. april

Eivind Falkum, «Styring, medbestemmelse og medvirkning», LO/NHO (HF-B), Felleskonferansen, Halvorsbøle 17. desember

Eli Feiring, «Samarbeid mellom barne -og ungdomspsykiatri og barnevern - hvilke brukere nås?» Norges forskningsråd, Forum for helsetjenesteforskning, Tromsø juni 1996

Tone Fløtten, «Some comments on comparative living condition research - exemplified by poverty» Fafo, Comparative Baltic-Nordic Living Conditions Research, Oslo 5-7. desember

Heidi Gautun, «The provision of home based services for the elderly in Norway.» International Association of health Policy, Montreal , The 9th Conference of the International Association of Health Policy., Montreal 13-16. juni

Heidi Gautun «The use of home based services among the elderly in Norway: Is equity accomplished?» European Society of Health and Medical Sociology, 6th Biennial Conference of the European Society of Health and Medical Sociology , Budapest 29-31. August

Jens B. Grøgaard, «Gutters utdanningsvalg: Hvorfor har sosial bakgrunn så stor betydning? Et forsvar for verdiforklaringen» Høgskolen i Stavanger/Norges forskningsråd, «Pedagogikk langs forskningsfronten» - den 5. nasjonale fagkonferanse i pedagogikk, Stavanger 13-15. november

Inger Marie Hagen, «Readers' preferences: The Importance of Geography» Chicago Humanities Institute, Norwegian literary regionalism, Chicago, Illinois 9-10. februar

Erik Hansen, «Transition in Russia: Social Change as Adaption to Reform «From Above»» Common Security Forum, CSF Annual Policy Meeting, Stockholm 10. september

Torunn Kvinge og Ove Langeland, «Financing small firms » Handelshøyskolen BI, 9th Nordic conference on small business research, Lillehammer 29-31. mai

Axel West Pedersen, «Till Death do us Part». Logitudinal perspective on the income distribution among Danish old age pensioners» International Association for Research on Income and Wealth, 24th General Conference, Lillehammer 8-24. august

Pedersen, Axel West, «Do Generous Public Pensions Crowd Out Private Pensions? A Comparative analysis of Time Series Data for Denmark and Norway» Centre for Welfare State Research, The Danish National Institute of Social Research, International Seminar on Incentives and Social Security Systems., 24-25. november 1996, Odense

Stokke, Torgeir, «Konfliktløsning og lønnsforhandlinger i Skandinavia» Norges Forskningsråd, LOS-konferansen, 30/10-2/11, Oslo

Tiltnes, Åge Arild, «The relevance of the Jordan Living Conditions Survey (jlcs) for the study of politics in Jordan - with a special focus on women's role» Al-Urdun Al-Jadid Research Center og Konrad Adenauer Foundation, Workshop on Political Parties in Jordan , Amman 1-2. Desember

Kronikker og avisinnlegg

Tone Fløtten, «Stakkars Oslo» *Plan*, mars 96

Kjersti Kleven, *Dagens Næringsliv* 7. oktober

Eifred Markussen, Delkompetanse - hemmeligheten i reform 94 *Aftenposten* 28. mars

Åge Arild Tiltnes, «Demokratisering i Midtøsten: Det sivile samfunn som drivkraft i de arabiske stater», *Arbeiderbladet* 14. februar

Åge Arild Tiltnes, «Skolens rolle for fred, fiendebilder og forsoning i Midtøsten», *Norsk Skoleblad* nr. 9 1996

Siv Øverås «Alle er jo for likestilling» *Fontene*

Aadne Aasland, *Dagbladet* 23. april

Konferanser og seminarer

Anvendt Levekårkunnskap

26. mars i Riga

Deltakere var forskere, politikere, byråkrater, eksperter og mediafolk i Latvia
Fra Fafo deltok Aadne Aasland, og Kåre Hagen

Anvendt Levekårkunnskap

28. mars i Vilnius

Deltakere var forskere, politikere, byråkrater, eksperter og mediafolk i Litauen

Fra Fafo deltok Aadne Aasland, Knud Knudsen og Kåre Hagen

Institutional Development in an Indigenous Context

7. juni på Fafo

Deltakere var forskere og ansatte i organisasjoner og institusjoner som er engasjert i urbefolkningsspørsmål (30 deltakere)
Foredragsholder fra Fafo var Stener Ekern

Intersessional Expert Seminar on the Database Theme – The Refugee Working Group

12. – 13. juni på Fafo

40 deltakere fra 20 land som er knyttet til den multilaterale fredsprosessen i Midtøsten.
Fra Fafo deltok Arne Grønningsæter, Jon Hanssen-Bauer, Jon Pedersen, Åge Tiltnes, Liv Jorunn Stokke, Ole Fredrik Ugland, Are Hovdenak, Bjørne Grimsrud, Lena Endresen, Rania Maktabi

Anvendt Levekårkunnskap

21. august i Tallinn

Deltakere var forskere, politikere, byråkrater, eksperter og mediafolk i Estland
Fra Fafo deltok Jens Grøgaard, Jan Dietz og Kåre Hagen

Hvor går Afrika?

2. oktober på Fafo, i samarbeid med Diakonhjemmets Internasjonale Senter

Professor Joseph Ki-Zerbo fra Burkina Faso innledet for forskere og ansatte i institusjoner og organisasjoner som arbeider med bistandsspørsmål og Afrika.

Methods for Living Condition Studies - Academic Co-operation Damascus University and Fafo

7. – 10. Oktober på Fafo

Deltakere var forskere fra Damaskus Universitet og fra Fafo
Foredragsholdere fra Fafo var Jon Hanssen-Bauer, Jon Pedersen, Ole Fredrik Ugland, Kåre Hagen, Åge Tiltnes

Rushdie's two recantations

7. oktober på Fafo

Åpent seminar i forbindelse med samarbeidsseminaret med Damaskus Universitet. Innledning ved Sadek Al-Azem

Civil Society, Democracy and Secularism in the Arab World

10. oktober på Fafo
Åpent seminar i forbindelse med samarbeidsseminaret med Damaskus Universitet. Innledning ved Sadek Al-Azem og Kheder Zakaria

NORBALT-undersøkelsen – en presentasjon

23. oktober på Fafo
Deltakere var representanter fra Forsvarsdepartementet, Utenriksdepartementet og andre involverte i forskningssamarbeid med Baltikum.

Innledere fra Fafo var Aadne Aasland, Erik Hansen, Jens Grøgaard; Jan Dietz, Kåre Hagen og Arne Grønningsæter.

Preliminary Presentation of Results from the Jordan Living Condition Survey

29. november i Amman, arrangert i samarbeid med Department of Statistics-Jordan og UNICEF.

Deltakere var representanter for myndigheter, nasjoanle og internasjonale organisasjoner i Jordan og presse.

Fra Fafo deltok Jon Pedersen, Jon Hanssen-Bauer og Åge Tiltnes.

Comparative Baltic-Nordic Living Condition Research

5. – 6. desember på Fafo
Deltakere var nordiske og baltiske levekårsforskere fra Baltikum og Norden
Foredragsholdere fra Fafo var Knud Knudsen, Tone Fløtten, Aadne Aasland, Jens Grøgaard.

Seminarserie om næringsutvikling

4. desember 1995–3. juni 1996 på Fafo
Arrangert i samarbeid med Norges forskningsråd. Deltakere fra forskning, forvaltning og fagbevegelse.

Ansvarlige ved Fafo: Ove Langeland og Torunn Kvinge

4. desember: Alan Hughes, ESCR Centre for Business Research, University of Cambridge.
Finance for Small Firms: What needs to change

4. desember: David Storey, The Centre for Small & Medium Sized Enterprises ved Warwick Business School, University of Warwick.

Understanding the Small Business Sector

4. mars: Svein Olav Nås, STEP
Innovasjon i norsk næringsliv

22. april: Torbjørn Fredriksson, Invest in Sweden Agency, Stockholm.
Svenske multinasjonale foretak og utenlandsinvesteringer

3. juni: Arild Hervik, Handelshøyskolen, BI.
Småbedriftenes rammevilkår. Rapport fra småbedriftsutvalget

Fafo-prisen

41



Fafo-prisens formål er å påskjønne samfunnsvitenskapelige forskningsarbeider som har vedri og betydning for fagbevegelsen. Prisen tildeles den eller de forskere som gjennom sin forskning har behandlet tema som er sentrale for fegbevegelsen

Prisen ble gitt til Christine Myrvang, for hennes hovedoppgave, Sosialistiske produksjonsidealer «dagen derpaa». Stor-skala og teknokrati i norsk sosialiseringsdebatt og -teori 1917–1924.

Fafos samarbeidende organer

42

Stiftelsen FAFOND

Stiftelsen FAFOND er en offentlig registrert stiftelse som har som formål å bygge opp fonds, hvor avkastningen av fondsmidlene og investeringer stiftelsen måtte foreta skal gå til forskningsvirksomhet ved Fafo. Det offentlige ved Kulturdepartementet oppnevner en representant i styret for stiftelsen. Fafos daglige leder er gjennom stiftelsens vedtekter styreleder. De øvrige medlemmene utnevnes av Fafos ledelse.

Stiftelsen FAFONDS styre var i 1996:

Dag H. Odnnes, styreformann

Reiulf Steen, styremedlem

Jon Erik Dølvik, styremedlem

Kåre Hagen, styremedlem

Næringsstiftelsen FAFOND

Næringsstiftelsen FAFOND har som formål å drive næringsvirksomhet som direkte og indirekte kan yte bidrag for å styrke Fafos evne og kompetanse til å drive vitenskapelig forskningsvirksomhet. Det var i 1996 ingen ansatte i stiftelsen, men konsernet hadde femten ansatte ved årets utgang.

Næringsstiftelsen FAFONDS styre var i 1996:

Dag H. Odnnes, styreformann

Kirsti C. Rudolfsen, styremedlem

Arild H. Steen, styremedlem

Soteco Norway A/S

Næringsstiftelsen FAFOND eier 100 prosent av aksjene i Soteco Norway A/S. Dette selskapet har dels oppgaver knyttet til tilrettelegging av infrastruktur for Fafos internasjonale prosjekter, dels utvikler det egne konsulent/rådgivningsprosjekter med utgangspunkt i Fafos prosjekter og nettverk.

Soteco Norway A/S' styre var i 1996:

Dag H. Odnnes, styreformann

Arne Grønningsæter, styremedlem

Kirsti C. Rudolfsen, styremedlem

OPINION AS

OPINION satser særlig på datainnsamling og analyse av samfunnsmessig karakter. Organisasjoner, media og forskning er markeder som selskapet har særlig gode forutsetninger til å betjene. OPINION baserer hoveddelen av sine datainnsamlinger på data-assistert telefonintervjuing, men foretar også innsamling og analyse av postale intervjuer ved hjelp av optisk lesing.

OPINION var det selskapet i bransjen som vokste sterkest i 1996, men er fortsatt av den mindre i bransjen. Selskapet har en solid økonomi og kontorer i både Bergen og ved Fafo i Oslo. OPINION har ti ansatte.

OPINION AS ble etablert i 1986 som et meningsmålings- og markedsanalyse-selskap, særlig rettet mot avismarkedet. Selskapet er i dag godt posisjonert i det tradisjonelle meningsmålingsmarkedet, blant annet som leverandør av politiske meningsmålinger og partibarometre til media. OPINION var et av de første instituttene i Norge som tok i bruk telefonintervjuing, og alle større regulære undersøkelser gjennomføres i dag ved hjelp av telefon. I 1994 ble selskapet overtatt av Næringsstiftelsen FAFOND som eier 71 % av aksjene, mens Soteco Norway AS eier de resterende 29 %. Selskapet hadde ved utgangen av året ti ansatte.

OPINION AS' styre var i 1996:
Dag H. Odenes, styreformann
Tone Fløtten, styremedlem
Jon M. Hippe, styremedlem
Tore Gaard Olausen, styremedlem
Kirsti C. Rudolfsen, styremedlem



Vedlegg: Måltall for instituttets virksomhet

	1996	1995	1994
1. Økonomi og arbeid			
a) Egenkapital og driftsresultat			
i) Egenkapital per 31.12. i prosent av instituttets totalkapital	49,5	54,7	71,5
ii) Driftsresultat i prosent av samlet inntekt	0,0	1,4	0,9
b) Grunnbevilgning			
iii) Grunnbevilgning (mill.kr.)	4,187	4,095	4,274
iv) Grunnbevilgning i prosent av samlet inntekt	6,8	7,6	9,7
v) Grunnbevilgning per FoU-årsverk, dvs. FoU utført av UoH-utdannet personell	80577	82064	92331
c) Basisbevilgning			
vi) Basisbevilgning (grunnbevilgning pluss strategiske instituttprogrammer) (mill.kr.)	4,187	4,095	4,274
vii) Basisbevilgning i prosent av samlet inntekt	6,8	7,6	9,7
viii) Basisbevilgning per FoU-årsverk, utført av UoH-utdannet personell:	80577	82064	92331
d) Oppdragsinntekter			
ix) Inntekter i alt fra oppdragsprosjekter per totalt antall årsverk	585457	579287	617770
x) Inntekter i alt fra kilder i utlandet i prosent av samlet inntekt	9,8	13,2	13,0
e) FoU-årsverk, utført av UoH-utdannet personell			
xi) Antall utførte FoU-årsverk (UoH-utdannet personell)	52,0	49,9	46,3
xii) Andel FoU-årsverk (UoH-årsverk) utført av kvinner	36,0	39,3	35,4
xiii) Antall FoU-årsverk utført av forskere med doktorgrad per FoU-årsverk (UoH-årsverk) i alt*	0,21	0,12	0,09
xiv) Antall doktorgradsstipendiater med arbeidsplass på instituttet per FoU-årsverk (UoH-utdannet)	0,12	0,06	0,02
xv) Antall bistillinger der forskeren har hovedstilling ved universitet/høgskole	0,0	0,0	1,0
f) Forskeravgang til næringsliv og forvaltning			
xvi) Forskeravgang til næringsliv i prosent av totalt antall FoU-årsverk (UoH-utdannet)	0,08	0,04	0,04
xvii) Forskeravgang til forvaltning i prosent av totalt antall FoU-årsverk (UoH-utdannet)	0,00	0,04	0,02
2. Vitenskapelig produksjon og formidling, produksjon for næringsliv og forvaltning			
a) Vitenskapelig produksjon og formidling			
i) Antall artikler i vitenskapelige tidsskrifter med referee per FoU-årsverk (UoH-utdannet)	0,11	0,14	0,06
ii) Antall artikler i andre vitenskapelige, faglige tidsskrifter og antologier per FoU-årsverk	0,09	0,34	0,52
iii) Antall bøker (monografier, lærebøker, antologier) per FoU-årsverk (UoH-utdannet)**	0,20	0,46	0,69
iv) Antall allmennrettete formidlingstiltak (kronikker, avisinnlegg osv.) per FoU-årsverk	0,45	0,14	0,37
b) Internasjonalt orientert virksomhet			
v) Antall utenlandske FoU-årsverk utført ved instituttet per FoU-årsverk (UoH-utdannet)	0,03	0,02	0,00
vi) Antall FoU-årsverk (UoH-utdannet) som er utført ved utenlandsopphold per FoU-årsverk (UoH-utdannet)***	0,01	0,02	0,04
vii) Antall foredrag på internasjonale konferanser per FoU-årsverk (UoH-utdannet personell)	0,64	0,10	0,26
c) Produksjon for næringsliv og forvaltning			
viii) Antall oppdragsprosjekter med totalbeløp som er bearbeidet i løpet av året, fordelt på (i 1000 kroner)			
0 – 50	9,0	11,0	7,0
51 – 100	11,0	7,0	10,0
101 – 500	38,0	35,0	24,0
501 – 2000	38,0	15,0	16,0
2001 og over	13,0	4,0	4,0
ix) Antall patenter som er tatt ut			
x) Antall solgte lisenser			
xi) Antall brukerorienterte rapporter fra instituttet****	39,94	21,00	31,00
xii) Antall brukerrettete foredrag per FoU-årsverk (UoH-utdannet)	3,66	2,63	3,78
xiii) Antall brukerrettete konferanser, seminarer (min. én hel dag) eller andre tilsvarende aktiviteter der instituttet har stått sentralt med sikte på å nå sentrale brukere av instituttets tjenester	0,00	5,00	4,00

i) Som følge av etableringen som selvstendig stiftelse mottok Fafo for 1995 og 1996 hhv. kr. 1 000 000 og 4 500 000 i bidrag til stiftelsen. I 1994 mottok Fafo en pris på kr. 711 000. Disse bidragene er ført som inntekt i regnskapet, men er ikke inkludert i måltallene for driftsresultat siden de ikke er et resultat av den ordinære driften ved Fafo. Hvis disse inntektene inkluderes vil måltallene for driftsresultat bli:

ii) DR i prosent av SI 7,4 3,2 2,5

* Deltidsstillinger er omregnet til hele stillinger

** Publikasjoner der en eller flere av instituttets forskere er forfatter/medforfatter. Fafo-rapporter og Fafo-notater er medregnet i denne kategorien, men ikke kategorien «Diverse publikasjoner», og heller ikke papers som Fafo-forskere har lagt fram på konferanser.

*** Forskningsopphold i annet land utover mer enn to måneder

**** Omfatter ikke kategorien «Diverse publikasjoner»

Forskingsstiftelsen Fafo

Borggata 2B, Postboks 2947 Tøyen
0608 Oslo

<http://www.fafo.no/>

Telefon: 22 67 60 00
Telefaks: 22 67 60 22

